

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

»ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК« излази једанпут недељно. По потреби биће ванредних бројева. Претплата се шаље уредништву у Београду »Крављев трг« до Управе града Београда, а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошти. Цена је листу: селима, које улазе у састав општине а која је већ претплаћена, чиновницима, учитељима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште годишње 12, полугодишње 6 динара. Гостионичарима и механичарима из унутрашњости годишње 16, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 8, полугодишње 5 динара, ну ови се по овој цени могу претплатити само преко својих командира полицијских односно пограничних одреда. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство: годишње 24, полугодишње 15 динара. Поједини бројеви »Полицијског Гласника« не продају се. Рукописи не враћају се.

ЧОВЕК КАО ЗЛОЧИНАЦ

од М. П. Јовановића.

(НАСТАВАК)

Моралност је крајњи, последњи производ свега културнога рада и тај производ непрестано се усавршава и развија код многих народа према задацима и одношајима човекова друштва; он је најважнија тековина културнога човека, најплеменитији плод цивилизације, чија се социјална вредност цени по савршенству његову. И само за то, што су моралне функције мозга човекова највиши производ делатности мозга, за то оболевања психичке индивидуалности и повлаче за собом пре свега и раније од осталог поремећаје у њима. У свима случајевима у којима трајно или за време обоби духовни живот, морални моменат има да претрпи велику штету, која се примети ту по времену знатно пре него што ће захватити и друге сфере духовнога живота. Као што се моралност код деце јавља на послетку, везана у даљем развоју за свеколики развитак делатности мозга, тако и опада у старости услед старачке атрофије мозга, и ту страда најпре она. Многи баш умоболни одликују се тиме, што много пре погоршања интелектуалне подобности промене у злом смислу морални карактер, те услед тога често дођу у сукоб с казним законом. Злоупотребом неких материја често се наноси квар психичком животу, али се он пре свега јавља у стању моралном. За то и видимо морални пад и моралну казну код хроничног алкохолизма, онако исто као и на хроничним морфинистима, много пре него што ћемо видети да их је и ум оставио. Па ипак злочиначки и неморални живот, ма колико монструозан био, као један засебан факат, дакле сам за се, не даје ни мало основа да по њему само судимо о психичком здрављу. Као год што су радње оних, код којих има појава душевне поремећености, неоспорно производ те поремећености, тако се исто без устезања мора као на умно здраве гледати на све оне, који никаквих тих знакова немају. Нема злочиначког лудила у том смислу, да принудно гони на злочин индивидуу иначе духом здраву, како је раније учила мономанија. Кад бисмо само по том што неко непрестано неморално ради одмах узели да је ту лудило, зар не бисмо требали као душевну болест да узмемо и стање кад неко непрестано и претерано ради само оно што је најпохвалније и најплеменитије? Па ипак нико неће казати да је потпуно одрицање од свих егоистичких мотива и са свим предавање делима алтруистичким већ по себи самом лудило, ма да тако до душе може радити и онај који је заиста и иначе, извесно луд.

Име „moral insanity“ и други његови синоними може се задржати да се њиме обележи појам једне психичке болести само тако, ако се оно што је у њему битно јавља код људи и иначе душевно болесних или дефектних. То је мишљење најпозванијих судија данас. Све душевне моћи међусобно су тесно везане, а морални елеменат у врху је здравог и развијеног организма душе, тако, да се ненормалан морални квар не да ни замислити без поремећаја интелигенције или других психичких фактора. У поједином случају може бити често веома тешко доказати и открити тај недостатак духа, али без тога није оправдано личност сматрати као душевно болесну. Где је тај доказ немогућ, не остаје, дакле, ништа друго него ту личност, ако и нема никакве моралне осетљивости којом би

се руководила, *сматрати као душевно здраву и као злочинца*, Личност, у којој преовлађују морално перверсне радње, можемо сматрати као душевно болесну или као „морално луду“ — ако хоћемо да задржимо овај израз — само онда, кад поред тих перверсних радња нађемо знаке недовољног развитка сфере интелектуалне, па махом и друге које поремећаје емотивне и интелектуалне области, а то ће рећи кад нађемо знаке слабоумности уз болесну отупелост или прераздражљивост наравља. Где се то не може доказати, не може бити речи ни о лудилу него о етичкој деправацији, а то ће рећи о *злочинцу*.

4. *Епилепсија код злочинаца*. Епилепсија је нервна болест, која посредно и непосредно води поремећености ума и као никоја друга погађа како душевни тако и морални живот. Ово тешко оболевање нервне системе много је чешће међу злочинцима него међу људима у слободи. Но бројеви, што нам их поједини посматраоци дају, не саглашавају се. Ово долази отуд, што једни ту воде рачуна само о случајевима које су у истини посматрали, а други њима додају и случајеве где осуђеници сами веле да су од тога ранијих година патили. Па и онде, где изгледа да је све најтачније бележено, нема довољно поузданости, јер често сами болесници баш и најтеже облике неврозе не узимљу за какву болест, а још мање епилепсију, те се лако такви случајеви превиде и са свам измакву лекарском посматрању. Најпосле, у казним заводима са заговором у ћелијама епилепсија је често само ерество, да би се од ћелија поштедели. Све то чини те је бројно стање епилептичних у казним заводима непоуздано. Но ма како с тим стајало, ипак се толико сме узети као сигурно, да је епилепсије много више међу злочинцима него међу незлочинцима. Један део епилептичних стално је поремећен умно и мора се, као што је сваком лекару казног завода познато, преводити из казног завода у дом за душевно болесне. Како *Крафт Ебинг* тврди, по подацима статистике било би 62% епилептичних за време или стално умно поремећених. Други је део прелазно, махом пред сами напад а још чешће после напада, умно поремећен; али, као и већина осталих, морају бити ослобођени зашта затворскога и предати се некој блажој управи. Сви пак скупа епилептичари само су на терету управи у казном заводу, јер су у великој мери раздражљиви, бујни, људљиви, намњори и свађалице, те се не дају дисциплиновати, већ остају увек елеменат сталнога нереда, ако не и ужасне опасности за околину. Њихову импулсивном карактеру више или мање одговарају и злочини које чине. Статистиком је доказано, да су њихови злочини више у насилном насртају на лице него на својину.

Није потребно потанко излагати откуда то да је епилепсија код злочинаца много чешћа. Велики део епилептичних случајева ту је, као и код слободнога људства, дошао наслеђем. Ту пак треба узимати у обзир не само епилептична обољења родитеља него и побочних сродника, и још не само епилепсију у породици него и друге тешке невропатије. Наследност епилепсије доказана је не само клиничним посматрањима од вајкада него и експериментима. Ни мало нису ретки случајеви да се епилепсија јави код деце, чији су оцви у тренутку зачећа били у пијанству. Још је важније дејство на саме пијанице, пороку пијанства стално одане. Велики број њих бивају епилептичари; они чине један велики проценат међу епилептичарима. Наследна епилепсија обично се јавља пре 20 година

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

живота, а епилепсија услед злоупотребе алкохола јавља се тек у познијим годинама. Узрок задобивеној епилепсији може, као што је познато, бити у повреди централне нервне системе ударима по глави; мисли се да је епилепсија код деце већином отуда. И сифилис се рачуна у узроке од којих постаје епилепсија. И претеривања у полној љубави, нарочито онанија, имали би бити узроци који могу изазвати епилепсију. Но код одраслих то као да није од толико штетних последица, иначе би епилепсија морала бити још далеко чешћа по казним заводима него што је; а код младих велико прераздраживање нервне системе и утицај што га на душу има порок онаније као страх и плашња која душом овлада, може бити главни узрок. Извесно је пак да свих ових фактора, сваког посебице или њих више у један мах, ма колики им био утицај, има много више у свету злочинаца него незлочинаца.

5. Самоубиство код злочинаца. И самоубиство је чешће међу злочинцима него међу незлочинцима. То се објашњава законима који важе код самоубиства у опште и којима овде нарочито иду на руку особине злочиначког живота. За Ломброза већ је с фактом већег процента самоубиства међу злочинцима све свршено. Од 100.000 индивидуа које себи одузимљу живот долази, како он наводи, на:

	ЗАТВОРЕНИКЕ	СЛОБОДНЕ ЉУДЕ
у Италији	17,0	6,2
» Холандији	130,0	12,0
» Норвешкој	74,0	9,4
» Енглеској	28,0	6,9

И Legoyt је уверен, да је самоубиство међу злочинцима, при свем том што се на њих јако пазе и што су им до крајње могућности одузета средства за извршење његово, ипак много чешће него међу људима у слободи. Но он налази да није тачно само поредити број самоубиства код једних и других, јер свет затворенички и свет слободних људи веома се разликују животом својим и по класама из којих су. Уз то, он покреће питање: да ли се код затвореника не рачунају и покушаји самоубиства, а код људи слободних зна се да се узимљу у рачун само извршена самоубиства. Henri Jolly чини пажљивим, поред осталог, и на то, да је самоубиство ређе баш код тежких злочинаца него код лакших, па из свега закључује, да се по правилу не да поставити нека веза између злочина и самоубиства. По мишљењу нашег аутора, биће доказано да је самоубиство у истини јаче код злочинаца него код слободних људи истом онда, кад се већи број самоубиства покаже и при поређењу по добу живота. Mischler узима по Кетле-у, да је у добу живота од 20—30 година највећа склоност ка злочину, нарочито у првој половини те деценије, и да од 40. године знатно опада; но код женскиња као да је она највећа око 20. године и од 30.—60. године. Као што је познато, Кетле је дошао до резултата, да човек почиње задовољавати своју склоност ка злочину поглавито на стварима, нападајући својину; од 25.—36. године, када је свага најразвијенија, окреће се више против лица. Око 25. године је врхунац склоности ка злочину. И заиста највише је злочинаца, па и највећи број осуђеника казних завода, из доба живота од 20—30 година, а онда и број самоубиства морао би бити међу злочинцима највећи у тим годинама.

Процент самоубиства различан је за сваку земљу; у средњој Европи највећи је, а и у осталим европским земљама, нарочито последњих деценија, раста. Излази да у Европи просечно на милијун људи долази 96 самоубиства.

Што су самоубиства чешћа међу злочинцима, Ломброзо и његова тз. позитивна школа приписују специфичним особинама злочиначким, и ако он допушта да злочинац у погледу самоубиства стоји подложен истим законима којима и остали људи. Безосећајност злочинаца, неосетљивост бола (аналгезија) имали би бити нарочити узрок што злочинац тако често диже руку на свој живот. Но ми смо видели, да злочинац није у осетљивости бола некако другаче створен, већ да су злочинци у том погледу равни свему осталом свету нижих класа и слојева друштва; они су у том погледу оно што и обични радници и слуге, чији су главни нерви отупели и неосетљиви, чији осећаји нису до нежности развијени.

Већа учестаност самоубиства међу злочинцима — а ту све једнако имамо пред очима оне који су оптужени и који

су осуђени — поглавито је проузрокована утицајем социјалних прилика, а тек само у неколико каквим другим околностима и посебним каквим стањем духа. На тај само начин да се објаснити за што је међу затвореницима, док су још само под истрагом, и онима који се тек први пут казне за какав лакши злочин казном релативно малом, самоубиство много чешће него баш међу онима који су већ осуђени због више поврата на дужу и тешку казну. Ако код слободних људи 10% самоубиства бива из мотива који су у „грижи савести, кајању, бојазни и страху да ће бити осрамоћени“, ако „јад и туга“ исто тако односи 10%, а „досада живота“ око 12%, онда се њима мора још већи проценат применити кад се узме у оцену њихов утицај на лица која су оптужена и у затвору. Код оних који су злочинци из навике и већ више пута за поврат кажњених, нема гриже савести ни страха да су осрамоћени, па ни велике туге и бриге за својима и за себе. Ако је самоубиство заиста производ нашег друштвеног живота чији су фактори тешка борба за опстанак физички, интелектуални и морални, онда га не може ни бити код хроничних злочинаца и по робијашницама. За то и јесте самоубиство код ових злочинаца у истини реткост. Ако би мотив за самоубиство код злочинаца био у њиховој субјективној неосетљивости, како Ломброзо чудно мисли, онда би самоубиства требало да буде највише баш код опробаних, тз. непоправљивих злочинаца, пошто узима да је у њих та ненормалност уз друге појаве дегенерисања највише развијена.

Велики део самоубица међу злочинцима је пред самоубиство или у самом тренутку вршења самоубилачке радње умоболан. Узима се, као што је познато, да скоро трећина самоубиства у свету бива у стању умне поремећеност. Велики контингент умоболних међу злочинцима чини да је и број самоубица већи.

Код затвореника самоубиства су махом за прво време испаштања казне. То доказује да су сам затвор и спољни утицаји на злочинца необично важан и битан узрок за самоубиство. У очајању како је тежак живот који се пред њима отвара, живот оскудице и срама, махом је побуда за самоубиство. Провала између прошлости и будућности ту је ужаснога изгледа. Бројеви говоре да је прво време робијања силан покретач самоубиства, а да се, издржавши неко време, осуђеник некако прилагоди новим приликама и избије из главе мисли о самоубиству. Ово се доказује и тиме, што су самоубиства ређа у казним заводима у којима се блаже управља, и што су некада била чешћа него у новије време, откада казнено правосуђе и извршење казне на себи имају карактер правде и правиче а не свирепства и самовоље. Најпосле, у ћеличним затворима самоубиство је код затвореника много чешће него у затворима општим. У осамљености ћеличној злочинцу излази посведневно пред очи сва бездушност његова бића од које се не може отргнути. Нека се неповољан утицај таквог затвора оспорава како се хоће, појави психолошки и одвише су природни, да не би наступиле последице ове врсте затвора. И онда је лако разумети зашто проценат самоубиства код злочинаца не иде напореда с тим код људи у слободи, за што код првих опада у оном степену у ком код других раста. Самоубиство је израз нашег модерног живота, модерне цивилизације. Цивилизација данашња свуда и у свима слојевима народним чини све тежом борбу за живот — отуд и већи број самоубиства у свету; на против, многим јадницима и несретницима у робијашницама даје живот повољнији — отуд опадање самоубиства код њих.

(Наставиће се).

ЦРТАЊЕ И ЊЕМУ СЛИЧНИ ПОСЛОВИ

У опште

Међу многим стварима, које иследник ваља да зна, јесте и цртање, из кога мора бити спреман, ако није рад да сваки тренутак долази у тежак положај а и да друге, који би по истој ствари после њега радили, доводи такође у неприлику. Пре свега озбиљност и важност његовог посла захтева, да се употреби све, да би се у тај посао унела јасноћа и поузданост, отклониле заблуде и сумње, у опште да се учини све што је могућно, да се невин не окриви или чак и не осуди. Али до-

ста и доста пута читаве гомилетине протокола не дају толико јасноће, колико један једини цртеж, скица итд. Ко је год проучавао акта, која је неко други написао, могао се уверити, да је он на основу протокола створио представу ствари, за коју се доцније, кад је нашао површну скицу у актима, уверио да је представа била погрешна. Само нацрт може бити јасан. Ка онда иследник много олакшава и себи самоме, кад се уме помоћи у извесним стварима, кад не мора вазда пискарати и описивати оно, што се с мало муке може технички представити. У току рада почне иследник сам себи пребацивати, почне га кињити узбуђење и зебња, кад се ствар окрене друкчије, но што је у почетку изгледала, кад више не може да се прибави неки важан доказни материјал, и то само због тога што иследник није умео у своје време да се нађе, није знао да црта и тако је пустио један важан доказ. Овде ћемо да дамо неколико малих упустава у цртању, потребном иследнику.

Пре свега имамо да кажемо да човек невеште руке не само да није за иследника, већ не ваља ни за оператера, машинског техничара или микроскопичара. И у нашој струци потребан је човек извезбане руке. Иследник се мора више пута лађати разних ручних радова, те му неће бити потребно да сваки час зивка некога другог у помоћ. За тим извезбаност руке иде у неколико руку под руку с оштрином погледа, тј. искуством је доказано, да човек оштра погледа има и извезбану руку; изгледа као да су то двоје симптоми једне извесне способности. Да пак иследник мора имати оштар поглед (тј. поглед који све промери и на све стране види), у то ваља нико неће ни сумњати. Ми бисмо сваком младом правнику, који мисли да кадгод буде иследник, најживље препоручили, да се користи сваком приликом да изучи какав технички посао. Чује ли или види, да неко нешто ради, нека никад не помисли, да се то њега не тиче, да то њему неће требати. Ми и опет велимо: иследнику може требати све, што се зове знање и умење, и кад он данас употреби неколико минута, посматрајући како неко нешто послује, он тада уштеђује за касније сахате и дане у неком послу. Међу тим за то изучавање може увек употребити оно време, које би иначе пробао, а он би се тиме у свакој прилици користио. — Сад ћемо најпре прећи на посао, који је иследнику најпотребнији и овде ћемо о њему донети неколико написа чувенога немачкога криминалисте Гроса и других великих писаца по овој струци.

1. Цртање

Не мислим — вели Грос — да сад дајем упустава за цртање онима, који не умеју ни оловку држати. Тако исто нећу да поучавам људе, који су темељно изучили цртање те знају бар добро крокирати, али сам рад да помогнем онима, који умеју мало цртати, али су невешти у скицирању, које је нама потребно. Задаци, који се у овом погледу могу поставити иследнику, имају сасвим узак круг. Нико неће захтевати, да иследник, рецимо, борбу, која се десила између ловаца и шумара, или место, где се догодила нека жељезничка несрећа, представља живописно. Али ово што се од иследника може захтевати, то је да створи скицу неког унутрашњег простора у кући, целог стана, околине неке куће или веће површине кога предела.

Као општа правила могу се поставити: *Пре свега највећа тачност у мерењу.* Оно истина је, да за многе случајеве могу бити довољне сасвим површне скице, израђене просто од ока; ако су те скице израђене добро, оне ће доста пута бити јасније но и најтачнији нацрти, који су на сантиметре и милиметре рађени, а у опште дају нејаснију представу, но тако зване крокије. Ове су можда у свима детаљима нетачне, али су боље у томе, што гледалац и не мерећи, врло лако сазнаје и увиђа оно, што је цртач хтео да му изнесе. Али такву крокију није лако створити, и то ће добро испасти за руком само вешту цртачу, коме ове поуке нису ни потребне. Али неизвезбан цртач мора да тачношћу надокнади оно, за шта нема вештине; ни један, пак, цртач не сме покушати да створи мешавину, тј. један део да мери а други да ради од ока. Такви нацрти никад не могу бити поуздани. Јер нпр. кад се тачно по мери нацрта дужина и ширина собе, а намештај се изради онако од ока, рђава ће страна тог рада бити та, што ће за последњи комад намештаја до неког зида или сувише много или сувише мало простора остати, или ће на послетку средина собе испа-

сти мала или велика, или довршена скица неће „ни у колико чинити прави утисак.“ А тај „прави утисак“ је више пута од великог значаја; по таквој скици, не може човек себи представити, да се тамо одиграло ово или оно, и без икакве потребе код њега се развија сасвим неоправдана сумња, које не би било, да је скица учинила „прави утисак.“ Ако би хтели да наново ствар прецртавамо, не би нам испадало за руком а све због тога, што је један део цртан правилно, а други неправилно. Тачност је дакле прво правило.

Друго је правило: *Гледајмо да пре но што пређемо на посао обухватимо једним погледом оно, што хоћемо да скицирамо.* Да се тако више пута не ради, види се на први поглед на многим скицама. Понеки цртачи узму да цртају неку споредну ствар и употребе за то целу хартију. Споредне ствари су код њих најтачније нацртане, главно је занемарено, у кратко види се, да је цртач почео рад пре но што је размислио шта да ради. Неопходно је, дакле, потребно да се најпре прегледа и пређе цео дотични простор, да се одреди, шта је важно и шта може бити важно, докле ће се и колико скица протезати, од које тачке, у ком правцу, и како ће се она држати, да би се, кад у своје време затреба, могла најподесније и најјасније употребити. *Она мора бити у глави готова, пре но што се оловка узме у руку.*

Треће правило гласи: *Треба гледати да се удеси право време, кад ће се скица израдити.* То време је прилично тачно утврђено: скицу не треба израђивати пре, докле се толико не оријентишемо, да тачно знамо, шта ће се и како радити, али већ мора бити израђена, кад се почне са саслушањем. Ако се сувише рано нацрта, онда наступају напред побројане зле последице, а ако нацртамо сувише доцкан, пропада нам труд, време и ствар неће бити јасна. Јер кад сведока саслушавамо, пре но што је скица готова, онда ћемо нпр. морати рећи: „До првог прозора десно од врата, која су источно од коњушнице;“ док међу тим, кад је скица готова, просто се каже: „До прозора II.“ Оваква описивања, која су заморна и троше време, практикују се веома много. Како је то досадно кад иследник мора проучавати дугачке описе у протоколу саслушања сваког сведока, док после великих мука изнађе, да су она разноврсно и опширно описана врата просто врата В на скици, да се под великом собом разумевала соба С, а под великом јабуком у близини стаје просто дрво Д. Веома заплетена и нејасна може бити ствар, кад исти предмет у разним актима различито име добије. Нпр. иследник може на дан изласка на лицу места у протоколу обележити нека врата као „друга врата од улице на северозападној страни куће.“ Кад се за тим после неколико недеља неки сведок саслушава, иследник обично заборави како је пре написао и метне у протокол: „Врата до потока, према селу Брувну.“ И ко све то прочита има да се намучи, док увиди, да су то једна и иста врата.

До душе може затребати, да се на скици још накнадно штогод доцртава, кад нпр. одређени предмети саслушањем итд. буду јаснији, али то ништа не мари, само кад је скица за саслушање већ готова.

Напослетку ваља упамтити још неколико мањих правила: Не заборавимо никад одредити стране света (и то не од прилике, већ по магнетској игли). Мерити морамо увек сами, и ни по што се не смемо ослоњити на другога, да нам он мери. Никад не треба цртати сувишности, које би могле створити само нејасноћу и тешкоће. За тим не треба никад, апсолутно никад, цртање одлагати, тј. остављати да се „тачније изради код куће“ да неке детаље на памет додајемо. Јер док је нешто пред очима, дотле и памтимо, а кад одемо кући ко зна да ли ћемо одмах моћи сести за рад, те целу ствар можемо заборавити и тако нисмо ништа учинили, или што је још горе створимо неку збрку. Осем тога нека нам буде правило да никад скицу не израђујемо у тексту протокола, већ на засебној листу, који се може увек с текстом упоређивати. Листање књига у назад несносно је. Писмена, која служе као знакови, обележаваће се оловком, а код куће мастилом, и то по могућству црвеним, јер је тада скица много јаснија.

(Наставиће се).

ПОЛИЦИЈСКИ РЕЧНИК.

Општински послови.

I. Суђење по грађанским споровима

Суду општине каменичке

Мијаилу Спасићу, оvd. земљоделцу, дао сам под закуп мој казан бакрени за три месеца, од 1 маја до 1 августа ове године да у њему испече своју ракију од сувих шљива ланских, са том погодбом да ми плати на име закупне цене на њега месечно по 20 динара, што за три месеца износи 60 дин.

По истеку рока закупу тражио сам да ми казан врати и да ми погођену цену у 60 динара плати, но он то не хте учинити. Зато сам принуђен тужити га суду, да га суд осуди на то, да ми казан дати му под закуп одмах врати, или, да ми за исти накнади његову вредност у 180 динара, и да ми на име закупне цене плати 60 динара за три месеца, плаћену таксу и на име трошка и дангубе 10 динара.

За доказ да сам му на овај начин мој казан под закуп дао, потврдиће ови сведоци: Марко Николић, земљ. оvd. и Никола Лепосавић, оvd. земљоделац, а да сам казан платио пре 5 месеци 180 динара и да сам га купио код Гавре Петковића, казанџије из Ваљева, посведочиће ми исти Гавра, Милорад Негић и Павле Суботић, оvd. земљоделци.

Основ тужбе повраћај ствари и закупна цена од исте. Доказ сведоци.

10 септ. 1899 год.
Каменица.

Милоје Петровић
земљод. из Каменице.

НБ. Завести тужбу у деловодни протокол, затим одредити рочиште за извиђај и пресуђење овога спора, на које позвати обе парничне стране.

10 септ. 1899 год.
Каменица.

Председник суда.

Рађено у суду општине каменичке, 12 септембра 1899 год.
у Каменици.

Белешка

по спору

Милоја Петровића, земљод. из Каменице

противу

Мијаила Спасића, земљод. оvd.

Судили су:

Председник суда
Кметови

Због повраћаја ствари и дуга
од закупа на исту.

Бележио писар.

На рочишту су парничари и сведоци.

На понуду суда нису могли да се поравнају.

Прочитана је тужба. Тужилац оста у свему при истој. Тражио је за данашњи предстанак 10 динара дангубе.

Тужени рече: да је доиста од тужиоца узео казан под закуп, да пече своју ракију, од ланских сувих шљива, од 1 маја ове године по 20 динара месечно, но закуп траје до конца децембра ове године а не за три месеца, како он у тужби наводи. Зато не може исти да врати, јер рок закупу није истекао. Тражи да се тужилац одбије од тражења. За данашњи предстанак тражи 5 динара.

Испит сведока

I. Марко Николић, земљоделац оvd., има 36 година у свему способан за сведока на питање суда каза: На Ђурђев дан био сам код куће тужиоца када је тужени дошао, и затражио од њега његов казан под закуп, да пече ракију од сувих шљива и тада су се погодили, тако, да му тужилац да свој казан са ценом 20 динара месечно, од 1 маја до 1 августа ове године, али да му га тада врати, јер ће њему за његову потребу требати. На показано заклећу се. Дангубе тражим 4 динара.

II. Никола Лепосавић, земљод. оvd., има 54 године способан у свему за сведока каза: у свему као и сведок Марко. Заклеће се. Дангубе тражи 4 динара.

III Гавра Петковић, казанџија из Ваљева, има 38 година, у свему способан за сведока, на питање суда каза: Некако око Благовести ове године дошао је у моју радњу тужилац и ја сам му продао један бакарни казан за пециво ракије за

180 динара. Ову суму ми је одмах исплатио и казан однео. Заклећу се. Дангубе тражим 20 динара.

IV. Милорад Негић, оvd. земљод., у свему способан на питања каза: Некако пред Благовести отишао сам са тужиоцем у радњу Гавре казанџије у Ваљево, где је тужилац купио један бакрени казан за пециво ракије за 180 динара. Тај казан видео сам код туженог и тада сам га упитао од куда му, он ми рече да га је узео од тужиоца под закуп за 20 динара месечно. Заклећу се. Дангубе тражим 3 динара.

V. Павле Суботић, земљод. оvd., има 42 године у свему способан за сведока, на питање суда каза у свему као и сведок Милорад. Заклеће се. Дангубе тражи 3 динара.

Тужилац није имао шта да примети на исказ сведока. Тражи пресуду.

Тужени рече: да сведоци Никола Лепосавић и Гавра Петковић, који сведоче, да је рок закупу три месеца, неистину сведоче.

Сведоци су сви на своје исказе заклети.

Судски разлози:

Тужилац је испитом испитаних и заклетих сведока Николе и Гавре, потпуно доказао постојање уговора о закупу и трајање његово од 1 маја до 1 августа ове године. Овим сведоцима сведока и суд поклања потпуну веру. Закупна цена дакле има се тужиоцу од туженог досудити. Даље испитом испитаних и заклетих сведока, доказано је да је вредност казана 180 динара, против које вредности ни тужени није имао шта приметити, дакле и суд је при оцени имао као толику сматрати.

Како је према оваковом стању ствари, рок закупу за употребу казана протекао 1 августа ове године, то се исти има тужиоцу вратити, заједно са припадајућом вредности закупне цене, зато суд општине каменичке, на основу § 6. 13. 39. грађ. поступка

Пресуђује:

Да тужени одмах врати тужиоцу дати му казан под закуп, или, да му за исти плати 180 динара, као вредност његову; да му на име закупне цене за три месеца плати 60 динара рачунајући 20 динара месечно, да му накнади плаћену таксу у 8-40 динара и на име трошка и дангубе 10 динара; да плати испитаним сведоцима, Марку Николићу, Николи Лепосавићу, Милораду Негићу, Павлу Суботићу по 3 динара и Гаври Петковићу, казанџији из Ваљева 10 динара, на име дангубе.

Пресуда саопштена парничарима одмах јавно у суду.

Од суда општине каменичке, 12 септембра 1899. године, Бр..... у Каменици.

Писар.

Председник суда
Кметови.

НБ. Заведи белешку и пресуђење у протокол суђења.

Општински писари! Је ли ова пресуда правилна и на закону основана?

ЗЛОЧИНЦИ МЕЂУ ЛУДАЦИМА

(слика из луднице)

Радо признајем, да сам се мучно одлучио да походим лудницу. А како сам то жудно желео, то је већ и било крајње време да својему даљем оклевању пресечем конач.

Користећи се добротом нашега психијатристе, доктора јуниор-а, који с таквом вољом врши хуману дужност наспрам својих ближњих, ја предузех намишљени корак.

И када сам тада, први пут, угледао оне живе гомиле бедника, који вечито умиру, а чија је душа тако жељна видеља: оцева — стубове породичне, мајке — потпоре нејаких сирота, дрхтао сам од узбуђења. Утисак је био тако силан, да се и данас, после неколико месеци, не могу да одбраним од дубоког меланхоличног осећаја.

Гвоздена се врата за нама затворише и ми се нађосмо у другом свету. Оставивши у трему своје палице и кишобране — будући је то оружје, које би, можда, каквога лудака могло да распади — корачасмо даље лепим вртом. Нама се придружи и умоболни учитељ, који као кротак и безопасан ужива већу слободу и више се убраја у управно, но у болесничко особље,

Но о њему и његовој фикс-идеји можда ће бити речи другом zgodном приликом.

Беше пријатан пролетњи дан. Кестенови се развијаху, липе беху пуне свежег зеленила, а шарено пољско цвеће, свуда око дома, заносило је својим бојама и опојним мирисом. На једноме крају прекопаваше земљу једна гомила вредних посленика. Погледасмо на њу као на какав свакодневни и сасвим обичан појав и јамачно би је минули и не скренувши на њу пажњу. Али када јој се приближисмо, подиже се старац, који је до тога часа погрбљен неуморно копао, наслони се на ашов и погледа нас оком тако празним и физиономијом тако безизразном, да смо одмах, на први поглед, познали у њему лудака. Кожа ми се најези; у тренутку сену ми кроз главу мисао: „лудак... ашов... а шта би, ако...“ и не баш с најпријатнијим осећајем минусмо га.

Када измакосмо неколико корачаји од њега, он истом тада намаче капу, коју беше држао у руци, и мирно настави прекинути посао без и једне речи.

У тој прилици први пут сам схватио тежину речи Светога писма: „А ко би брату својему рекао лудаче, заслужује огањ вечни.“ Сећам се, да су нам наши вероучитељи у средњој школи објашњавали те речи са чисто верског становишта, али нигда дотле нисам могао да појмим: колика грдна увреда лежи у тој једној речи. Како су народи на првоне ступњу својег развитка веома бистри посматрачи човечји (види у томе погледу многобројне белешке у Дарвиновим списима), то и није чудо, што су и Јевреји лако падали у ватру, када би им ко рекао „лудаче“, дакле, ко би им дао име онога бедног створа, од кога човека хвата гроза.

Будући рад да видим само оне умоболне, који су у томе болесноме стању свом извршили злочино дело, и та ми је жеља испуњена.

Ево нас у дугачкој соби, која обликом својим личаше на железничка кола. С обе стране беху постеле просте али доста чисте, а по средини дугачак, дрвен сто. О вратима виси списак болесника, који ту ноћују. Ту, крај самих врата, затекосмо повећу гомилу умоболних злочинаца: један се на нас блесасто церека и дочекује нас као старе познанике, други је тужно упро поглед у под, трећи се срдечно здрави и одмах улази у жив говор, четвртога морају служителе да држе „у шаху“, јер је, веле, немиран, пети, шести... ама ко ће ту ненадну слику ухватити у целом пространству њезином! Ту су, под једним кровом, млади, стари, људи, жене, само ове последње чине засебно одељење. Па ево ту је и онај старац, кога мало час видесмо на пољу с ашовом на руци. Бедник отпоче, сада ваљда по хиљадити пут, да прича један део мучнога живота свог. Мимовољно рука ми се прихвата хартије и писалке, те верно бележим његову исповест.

„Како си амо дошао?“ пита га лекар.

„Па знате, дотерао ме је пандур“. При том обори старац поглед к земљи; говори без промене гласа, монотонно...

„А за што те је амо дотерао пандур?“

„За то што сам убио брата.“

„Ти си убио брата?“

„Јесте. Убио сам га, јер је био злочинац.“

„Чиме си га убио?“

„Па, дрветом. Размахнух оберучке (показује рукама) и када га треснух (смеје се задовољно), пао је као свећа.“

„А је ли лепо убити човека?“

„Тхе, ко те још и за то пита.“

„Ко те је проказао?“

„Сам сам се пријавио среском.“

„Шта те је нагнало, да се сам предаш полицији?“

„Па савест.“

„Је ли ти сада жао?“

„Па и јесте (смеша се), оно је то човеку жао када убије брата.“

„Би ли га и сада убио?“

„Сада не би, ама када би ми крао дрва — опет бих га убио.“

„А зар није грехота од Бога убити човека и још брата!“

„Оно да је грехота — јест, ама човек се помоли Богу и ствар је свршена.“

Историја тога човека сасвим је обична и безначајна. Откако је био је миран, тих, миловао је своје домаће огњи-

ште, радио је неуморно и — вазда тражио самоћу. Нарочито је гинуо за мајком. Поглавити му је био посао да обара грмове у планини, да их сече и у фатове да их спрема за некмезаре. Близу њега борављаше му оделити брат, који се некако навади на та његова готова дрва. Наш ојађеник опомињаше га неколико пута да га се прође; једне вечери, беше недеља, затече га опет на својим дрвима и тада је извршио злочин, о коме је причао тако равнодушно. По извршеном убијству легао је спокојно, сутра дан је ишао у цркву и молио се Богу; када га доцније ухапсише, он се томе чудио.

Да пређемо у женско одељење.

Пред нама је жена, која је убила мужа, али сушта противност старчева. Збори брзо и много, није читаве гомиле глупости и бесмислица а једнако избегава постављена питања. Било би досадно читати сва њезина причања без везе и смисла. Навешћемо само нешто, што је карактеристичније.

„Како си зло ти, снашо, учинила?“

„Никако.“

„Ти си убила свога мужа Н.“

„Боже сахрани! Ја га убила? А је ли ме ко видео?“ И кад бујица осу говор.

„Је ли ме ко видео? Он ме је омађијао. Када ме је искао у оца, био је двадесет година старији од мене. И ја сам непрестано говорила нећу га, нећу. Он није био здрав. Господин доктор је казао, да му нема лека. А то су исто и гатаре потврдиле. Живео је доста од лекова. Капљао је и пљвао крв, па ко би онда могао с њиме век вековати! Када смо се узели мени је било осамнаест, а њему тридесет и осам година. Ја га нисам убила.“

„Та зар га ниси убила сикиром?“

„Боже сахрани. Он је пошао на ме да ме бије, а ја га малко ђукнем — и то је све. Он за тим оде да спава и више се није будио. Па и да сам га убила, ја за то не бих одговарала. Ја сам имала туце јарана и сваки ми је обећао узети ме.“

„Јеси ли плакала, кад си га убила?“

„Хвалимо те, Боже! Ко би још и због тога плакао? И за тим настави бескрајну причу.“

Жалосна је њезина историја. За младости сматрали су је увек за лакомислену и неморалну. Често се кавжила са својим мужем, који јој владању чињаше замерке. Неколико пута дизала је руку и на његов живот. Давала је „тридесет па и четрдесет динара“ оное, ко га убије. Говорила би, не буде ли друге помоћи, да ће свога мужа одвести целату, да му он заврне шију, када ове сељачке стрине не могу. Једне вечери одвали јој муж добар шамар. То је тако огорчи, да је скочила као дивља звер, дочепала сикиру и треснула њоме мужа по глави. После тога се лепо умилла и отишла правце срескоме лекару да јој изда за мужа умрли лист, али да не долази кући, па ће му она добро платити. С прва краја није несретница дело никако признавала, али када се изближе на то потсети она онда говори о томе као о ствари сасвим познатој. Показује вели: „Па на послетку и сам ми је једном казао: да га убијем. Давао је једном сто динара оное, ко ће га убити. Ја му рекох, па што се сам не убијеш.“ У другој прилици причала би опет о мужу како јој је ово казивао: и цар када хоће да задобије каку земљу мора много људи поубијати; ја имам и њива и ливада, и забраца и вотњака, па ћеш све добити ти после моје смрти, али ме мораш убити — па да ти имање задобијеш“ и т. д.

Сада замисли, читаоче, да си ти судија, који судиш овим злочинцима, па да ти се посгави питање: јесу ли, онај старац и ова жена, криви по делу убијства? Држим, да би, с обзиром на ово што је претходило, дао свој одговор речју: не. Обоје су умоболни, према томе не могу ни бити криви за своје недело. Али, на жалост, слични случајеви нису тако јасни и одређени, да би судија могао чисте душе и мирне савести дати свој суд о њиховој кривици.

Одговорност за злочин јесте важан, можда и најважнији чинилац у судској пракси. Човек би често рекао, да се студијом психијатричних списа, може доћи до извесног степена сигурности у оцењивању сличних дела, али како ће се можда с поузданошћу рачунати с душом, о којој с правом постоји Лутерова дефиниција, да је душа празна табла, која оно постаје, што се на њој напише.

Психијатрија учи, да је свака душевна болест, болест са-мога мозга. Али испитајте и процените мозак жива човека! Са-став је мозга тако нежан, да се врло згодно на њ' примењује она пуна духа изрека Хамерпуршталова: „То је хијероглифима написана и са седам печата запечаћена књига“. Па како је тек студирати умоболне промене, које леже може бити само у неж-ним нијансима! Ни после злочинчеве смрти, у сумњивом слу-чају, не може се с поузданошћу судити.

Генијални песник Едгар По цео је свет покренуо против себе својим суровим поступцима. Страсно се одавао пијан-ству и био је у тој мери ексцентричан, сва је болест његова ума била јасна до очигледности. Па ипак не мисли о њему тако ни један од његових супарника, нити разазнаваше неправи-лно стање његове душе. Али По је и у другом погледу за-нимљив: он је аутор прослављене песме „Гаврана“, а био је умоболан! Сада узмимо за пример, да је По у томе стању из-вршио злочин, да је, рецимо, кога убио, суд би га за то ја-мачно осудио, јер би се казало: *ко је у стању да тако пише, тај не може бити лудак.*

Па није то само једини пример са тим несретним песни-ком. Фриц Рајтер, познати одлични писац немачки, који је писао мекленбуршким наречјем, био је такође на сличан на-чин умоболан. И он је у навали лудила, топио у пићу невољу своју. Енглеz de Quincey, чији спис „Confessions of an english opium — cater доноси историју његових мука, исто је тако следовао примеру предње двојице. Стање своје међутим опи-сује веома генијално, а нарочито где се дотиче болеснога стања свог и свога мозга. (Свршиће се).

СМРТ МИХАЙЛОВА *)

од Ф. Достојевског

...Баш сада, када пишем ово, живо се сећам једнога јех-тичавога, који је умирао, оног истог Михајлова, што је лежао готово према мени, недалеко од Устјанцева; умро је четврти дан по мом доласку у ту собу. Можда сад споменух о јехти-чавим, несвесно понављајући оне утиске и мисли, које ми ис-крсоше у глави поводом те смрти. Слабо сам познавао самога Михајлова. Био је још врло млад човек, висок, танак, врло пријатне спољашности. Живео је у засебном одељењу, и био је чудновато ћутљив, увек некако тихо, некако мирно туробан. Као да се „осушио“ у тамници. Тако су се бар о њему изра-жавали робијаша, међу којима је оставио лепу успомену о себи. Сећам се само да је имао врло лепе очи, и не знам тачно, зашто ми је тако живо остао у сећају. Умро је у три часа после подне, једнога хладног и ведрога дана. Сећам се, како су јаке, коса, сунчане зраке пробиле замрзнута окна и па-дале на несрећника. Умро је без свести и врло тешко, дуго се борећи. Већ у јутру, његове очи нису могле познати оне који су му долазили. Хтели су му ма како олакшати, јер су видели да му је врло тешко; дисао је споро, дубоко кркла-јући; груди су му се јако надимале, као да му је мало било ваздуха. Бадио је са себе јорган, све одело и најзад је почео кидати са себе и кошуљу. Страшно је било гледати то дугачко тело, са рукама и ногама осушеним до костију, с упалим тр-бухом, угнутим грудима, испалим ребрима која су се јасно разазнавала, као код костура. На целом телу његовом оста-доше само дрвен крет и окови, кроз које би сад могао про-вући осушене ноге. На по часа пред његову смрт наши сви као да умукосе, и стадоше говорити готово у шапату. И ко је прелазило собом, ипак је тако, да се готово није ни чуло. Међу собом су се мало разговарали, и то само о узгредним стварима, каткада бацивши поглед на несрећника, који уми-ранше и све јаче и јаче крклаше. Најзад несигурном руком напиша на прсима свој крст и поче га кидати са себе, као да му је он био тежак, узнемиривао га је и давио. Скинуше и крст. Кроз десет минута умре. Закуцаше на врата за стра-жара и јавише. Уђе слуга, тупо погледа на мртваца и отиде по лекара. Лекар, млад и добар човек дође у скоро, корача-јући брзим корацима по тихој дворани, приђе покојнику, опипа му пулс, ману руком и изиђе. Одмах одоше да јаве стражи;

*) Одломак из Записника из Мртвог Дома.

био је опасан злочинац, из засебног одељења; с њиме и мрт-вим морало се другаче поступити. Док се чекало, један од ро-бијаша спомену тихим гласом, како не би било с горега да се заклопе очи покојнику. Други, који га је пажљиво саслу-шао, ћутећи приђе и заклопи их. Опазив где поред њега лежи крет, узео га, разгледа га, ћутећи опет метну Михајлову на врат, и прекрсти се. Међутим се мртво лице укочило; сунчани зрак играо је на њему; уста беху у пола отворена; испод танких усана показивала су се два реда белих зуба.

Најзад уђе подофицир са страже, са сабљом и са шапком, за њиме две слуге. Примицаше се, све више и више застајући, непојмљиво гледајући на робијаше, који су били ућутали и са свију страна мрачно га гледали. Примакнув се на корак мрт-вацу, застаде као укочан, као да се устручава. Потпуно го, осушен труп, само у оковима, страшно га је пренерасио, и он на једаред скиде капу и прекрсти се. То је било озбиљно, седе, војничко лице. Сећам се, да је у тај час ту стојао и Че-кунов, такође сед старац. Цело време је ћутао и укочено гле-дао подофициру у лице, и с неком чудноватом пажљивошћу мотрио сваки његов покрет. И њихове се очи сусретоше, и Че-кунову од једном задрхта доња усница. Некако се чудновато искриви, показа зубе и брзо, изненадно, показав главом под-официру на мртваца, проговори:

— И тај је једном имао матер!

И онда отиде даље.

Сећам се, да су ме те речи као проболеле... И зашто их је рекао, и како су му дошле на памет?

И тада узеше подизати лешину, подигосе је заједно са постељом; слама зашуста, а окови с јеком, у сред опште ти-шине, звекнуше о под... Подигосе их. Тело однесоше. Наје-даред сви гласно узеше говорити. Чуло се, како је подофицир, већ у ходнику, слао некога по ковача. Ваљало је отковати мртваца...

ЗЛОЧИН И КАЗНА

РОМАН Ф. М. ДОСТОЈЕВСКОГА

с руског Јефта Угричић

26

-- О, он је већ одавно дошао себи, још од јутрос! про-дужи Разумихин, чија је фамилијарност имала вид тако чисте добродушности, да се Петар Петровић мало размисли и стаде се ведрити, можда у неколико и због тога, што се овај одрпанко и насртљивац ипак као ђак представио.

— Ваша мамица... поче Лужин.

— Хм! учини гласно Разумихин.

Лужин га погледа питајући.

— Ништа, ја само онако... продужите...

Лужин слеже раменима.

— ...Ваша мамица је, још док сам ја код њих био, по-чела за вас писмо. Приспевши овамо, ја сам нарочито приче-као неколико дана и нисам вам долазио, како бих био потпуно сигуран, да сте ви о свему обавештени; али сад, на моје ве-лико чудо...

— Знам, знам! проговори на једанпут Раскљњиков, са изразом најнесносније досаде.

— То сте, дакле, ви? Младожена? Е, па знам!... и до-ста ми је!

Петар Петровић се нађе несумњиво увређен, али прећута. Усиљаво се веома да схвати, шта све то значи?...

За тренутак завлада ћутање.

Међутим Раскљњиков, окренувши се мало њему при од-говору, на једанпут га стаде на ново посматрати пажљиво и с неком нарочитом радозналошћу, као да мало пре вије сти-гао да га разгледа свега или као да му је нешто ново на њему пало у очи: чак се тога ради нарочито придигао са узглавља. У општем изгледу Петра Петровића одиста је падало у очи нешто особито, а нарочито нешто, што би као хтело да оправда назив „младожена“, који му је мало чак онако без церемоније дат. Прво и прво, било је јасно, па час и сувише упадљиво, да се Петар Петровић с напрегнутим силаља трудио користити се својим боравком од неколико дана у престоници, како би успео, удесио се и проленшао очекујући невесту своју, што је у осталом било сасвим невино и допуштено. Шта више и ње-

гово властито, може бити чак и сувише самољубиво сазнање своје пријатне промене ка бољему, могло би бити опрштено у овом случају, кад се узме у вид, да је Петар Петровић био у положају ђувегије. Цело његово одело тек што је изишло из руку кројачевих, и све је то било лепо, изузимајући само то, што је све било и сувише ново, и сувише одавало познату намеру. О томе је сведочио и нови, округли шешир: Петар се Петровић понашао према њему некако са сувише великим поштовањем и веома је опрезно држао у рукама. Па и диван пар отмених кожних рукавица, јоргованске боје, казивао је то исто, макар и самим тим, што их није навлачио него само носио у рукама ради параде. У оделу Петра Петровића превлађивале су боје отворене и младишке. На њему је био леп летњи капутић отворене циметове боје, лаке светле панталоне, исто такав прелук, нова новцита, танка, лака, бела, батистена поша са ружичастим пругама, и што је најбоље: све је то доликовало лицу Петра Петровића. А његово цице, веома свеже, па чак и лепушксто, и без тога је изгледало млађе од својих четрдесет и пет година. Мрки залисци су га пријатно сенчили са обе стране у облику двају котлета, и веома су лепо доликовали поред светло избријаног сјајног подбрата. Чак му и коса, иначе овде-онде већ по мало проседела, која је била очешлана и накудрављена код фризера, није с те стране придавала никакав смешан, нити пак глуп изглед, што обично увек бива код накудрављене косе, јер даје лицу неизбежну сличност са Немцем, кад иде на венчање. Па ако је и било у тој прилично лепој и солидној физиономији нечега одиста непријатног, и нечега, што је одбијало, то је већ долазило од сасвих других узрока.

Разгледавши без церемоније г. Лужина, Раскољников се осмехну јетко, понова се спусти на узглавље и стаде гледати у таваницу, као и мало пре.

Али се господин Лужин прибра и, како је изгледало, рени се, да, за време, не поклања пакње свима тим чудноватостима.

— Много и много жалим, што сам вас затекао у таком положају, отпоче он опет, силом прекидајући ђутање. — Да сам знао о вашој болести, свратио бих раније. Али, знате, бриге и послови!... Уз то још имам и врло важан посао, као адвокат, у сенату. А већ и да не помињем о оним бригама, које и ви погађате. Ваше, то јест мамицу и сестрицу, очекујем свакога часа...

Раскољников се покрете и хтеде нешто рећи; лице му је изражавало неко узбуђење. Петар Петровић застаде, причека, али пошто се ништа не деси, он продужи:

— ...Свакога часа. Нашао сам им за прво време и стан...

— Где? слабо изусту Раскољников.

— Сасвим близу, овде, кућа Бакаљејевљева...

— То је на Вознесенском, прекиде га Разумихин, — тамо се у два спрата издају засебне собе; држи их трговац Јушин; одлазио сам тамо.

— Да, соба...

— Најужаснији гад: прљавштина, смрад, а и сумњиво место; свашта се тамо догађа; та и ђаво би га знао, ко ти тамо све не живи!... И сâм сам тамо свраћао, због неког шкандалозног случаја. У осталом, јестина је. (Наставиће се).

Т Р А Ж Е С Е.

Управа града Београда тражи ова лица:

Косту Косовца, бив. кафеџију, родом из Приштине. Коста има 35—36 год., средњег је стаса, риђ, обично развијен;

Александра Савичића, бив. поднаредника пешад. подофиц. школе у Београду, који је 1894 год. ражалован и отпуштен из војске. Александар је родом из Васојевића, има 25 год., високог је стаса, црномањаст, сувоњав, има мале црне бркове и дугу шиљасту браду;

Николу Филиповића, бив. скретничара жељезничког у Јагодини, родом из Подгорице. Никола има 30 год., високог је раста, црномањаст је, добро развијен;

Радована Миловог, родом из Куча, који има 30 година, средњег је стаса, црномањаст, сувоњав.

Митра Ковачевића, бив. слугу, родом из Црне Горе, који је неко време живео у округу крајинском. Митар има до 35 година, омален је, црномањаст, добро развијен, у лицу пун.

Карла Паулини-а, Талијана, који има један брк смеђ а други бео. — Власт која ухвати ма које од ових лица, нека о томе одмах извести Управу града Београда ради даљих наредаба. (Наставиће се).

КО ЈЕ И ОТКУДА ЈЕ?

У претпрошли петак, 10 ов. мес. у 8-30 сахата пре подне, баш кад је београдски жељезнички воз који за Ниш иде,

дошао насрам топчидерске војничке касарне, овај несрећни човек бацно се пред воз на шине, у тренутку кад је овај био близу само на неколико метара. Машиновођа на тако кратком одстојању није био у стању воз зауставити, и разуме се — прегази га, услед чега је остао на месту мртав. — Самоубици је 55—56 година; средњег раста, сувоњав, ћелав, браде шпицасте, образа дугих; коса, брада и бркови проседи. Од одела имао је на себи: стари сако-капут загасите боје, панталоне и прелук стари затворено зелене боје,

старе ципеле, стари црни полуцилиндер, кошуљу од обичног карираног оксфорта, купљену из радње браће Обрадовића. У цеповима му је нађено: једна мала шарена марама, један кључ, наочари са футролом старом и кутија дуванска од блеха са мало дувана. По свршеном увиђају леш је пренет у капелу новог гробља.

У цели сазнања који је и одакле је овај самоубица, Управа града Београда, одмах је наредила да се леш слика и овим путем објави.

Грађани, који би по овој слици познали самоубицу, моле се, да то доставе Управи града Београда, непосредно, или преко нашег уредништва.

СТРЕЉАЊЕ АТЕНТАТОРА КНЕЖЕВИЋА

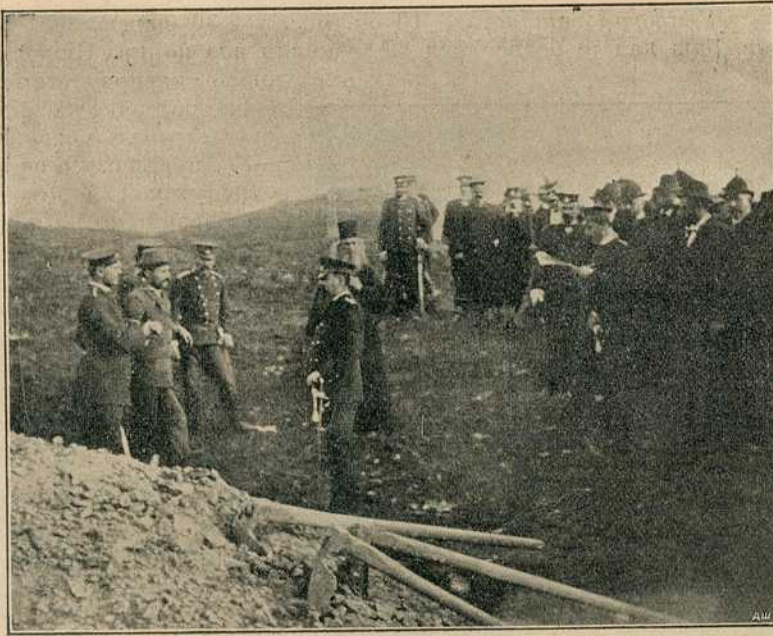
Атентатора Стевана — Ђуре — Кнежевића, који је био предмет толиког гнушања и презирања, нестало је са лица земљиног.

Тај изрод људски који се усудио да у српској престоници дигне руку на Првог српског Краља аосле Косова; тај

несрећник, који је хтео у црно да завиди Србију и цео српски народ, — стрељан је 13 тек. м. у 3 часа и 40 мин. по подне на Кајабурми, у присуству неколико хиљада београдских становника.

Читаоцима из унутрашњости и онима из Београда који нису били у стању да виде мизерног атентатора у последњим

тренутцима његовог живота, пружамо ове три слике, које смо добили снимањем на лицу места.

Прва и друга слика представљају моменте за време читања пресуде Прекога Суда, а трећа, представља онај моменат, кад је зликовац сишао у рупу и везан за колац; то је било

само на неколико секунда пред плотуном, који је угасио његов одвратни живот.

На атентатора избачено је седам пушака.

После извршене пресуде, свет се разишао кућама у највећем реду, задовољан, што је зликовца постигла очекивана, — праведна казна.

ПОТЕРА.

Миладина Михаиловића, из Омашнице, напали су 14. тек. мес. на друму Соко-Бања — Књажевац три непозната разбојника и том приликом отели му кобилу на којој је јахао. Разбојници су били у сукненом оделу и већ у годинама. Кобила, коју су отели, длаке је доратасте, има 5. год. старости;

на челу је лисаста. Наређује се живо тражење. Пронађене разбојнике треба стражарно спровести нач. окр. нишког с позивом на Бр. 18023, или Управи гр. Београда на Бр. 22584.

Марко Недељковић, бив. слуга код Живојина Јевтовића, кафеџије у Шапцу, ноћу између 4—5 тек. мес. извршио је опасну крађу Милораду Васићу, калфи опанчарском из Шапца и побегао. Марко има 18 год., средњег је стаса, плав је, сувољав, очију плавих. Наређује се живо тражење. Пронађеног треба стражарно спровести начелству округа подринског с позивом на Бр. 13983, или Управи града Београда на Бр. 22460.

Васа Н..., бив ђак, 10 тек. мџа. украо је један сребрн сахат, у вредности 50 динара, Ђерасиму Бошковићу, хлебару из Лознице, и побегао. Он има 18—19 год., средњег је раста, ретке косе, дежмекаст је; у оделу је од црног штофа; на глави има шубару а на ногама опанке. Наређује се тражење. Пронађеног треба стражарно спровести начелнику среза јадранског с позивом на Бр. 12607 или Управи гр. Београда на Бр. 22251.

Радоје Јеремић, из Мионице, среза колубарског, округа ваљевског, решењем ваљев. првост. суда стављен је под поротни суд, притвор и оков због више злочиних дела. Он је, још за време истраге побегао из притвора среза колубарског, па с тога ваљев. прв. суд моли све полиц. власти, да га у својим домаћајима најживље потраже и у случају проналаска њему стражарно спроведу с позивом на акт под Бр. 25500. Радован има 22 год., средњег је стаса, плав је у опште, округлих је образа, у оделу је народном. Акт Управе гр. Београда № 22283.

Радојку Гмитровићу, земљоделцу из Јелашнице, среза нишког, 8. овог мес. украдена су два вола са панађура крушевачког. Један од украдених волова длаке је плаве а други длаке зелене; оба имају по десет година. За крађивцима и покрађом наређује се живо тражење. Пронађене треба спровести начелнику округа крушевачког с позивом на Бр. 9603., или Управи града Београда на Бр. 22287.

Хенрих Визенбергер звани „Вершај“, родом из Будим Пеште, по народности Јеврејин, 1. тек. мес. украо је 860 форината Полаку Михаљу из Б. Пеште, и побегао. Хенрих има

18 год., средњег је стаса, дугуљастог лица, косе затворено-црне и кратко ошишане. Будимпештанска полиција, која има уверења, да је Херман сада у Србији, актом својим № 45773, моли све полиц. власти да га у својим домаћајима најживље потраже и у случају проналаска притворе, па о томе њу извести преко оvd. аустро-угарског консулата ради предузимања потребних корака за његово издавање. Пронађени Хенрих може се спровести и Управи града Београда с позивом на Бр. 22129. У циљу лакшег и бржег проналаска Хенриховог износимо му и слику његову,

коју нам је будимпештанска полиција послала и која је потпуно верна оригиналу.

Ђорђе Антић, родом из села Врандола, среза бело-паланачког, решењем пиротског прв. суда стављен је под поротни суд и у притвор због више опасних крађа. Он има 52 год., средњег је раста, очију плавих, дугих танких и загаситих бркова, косе црне; у оделу је сукненом. За Ђорђем, који је у бегству наређује се живо тражење. Пронађеног треба стражарно спровести пирот. првост. суду с позивом на Бр. 7892, или Управи града Београда на Бр. 22641.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ И ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

Оне среске начелнике, који по распису Господина Министра Унутраш. дела № 14918, још нису ништа поступили у погледу шилвања претилате, молимо да то учине у најкраћем року.